

Het plan WaddenWerken heeft de voorkeur van het grote publiek.

Technologie Afsluitdijk

Hoe verbeter je een meesterwerk?

De Afsluitdijk is toe aan een opknapbeurt. 'Het verschil tussen oud en nieuw blijft te zien.'

Marcel Hulspas
AMSTERDAM

Na tachtig jaar trouwe dienst is de Afsluitdijk dringend aan een opknapbeurt toe. Hij voldoet niet meer aan de huidige veiligheidsnormen, en zeker straks, als het broeikas-effect doorzet, al helemaal niet meer. Een verwachte zeespiegelstijging betekent niet alleen dat de Afsluitdijk verhoogd moeten worden, dat betekent ook dat het steeds lastiger wordt om water uit het IJsselmeer (dat volloopt vanuit de IJssel) in de Waddenzee te lozen. Ook de oude spuisluizen moeten dus worden vergroot. In plaats van zelf te gaan rekenen en tekenen, nodigde Rijkswaterstaat andere partijen uit met ideeën te komen. Twee jaar geleden zijn zo vier kandidaten geselecteerd (zie kader). Een van deze plannen moet vanaf 2011 uitgevoerd gaan worden. Uit een enquête bleek dat het grote publiek de voorkeur geeft aan 'WaddenWerken', een voorstel van ingenieursbureau DHV, Imares en Alle Hoesper en partners. Daarbij wordt de Afsluitdijk versterkt door middel van een zandlichaam aan de

kant van de Waddenzee. Voor dat zandlichaam moeten kwelders aangroeiën: begroeide zandplaten, doorsneden door kleine krekken, die bij vloed onder water komen te staan. Kwelders leveren een bijdrage aan de ecologische ontwikkeling van de Waddenzee maar ze zijn óók cruciaal voor de veiligheid, benadrukt Jasper Fiselier: 'Als het stormt, breken kwelders de golven. Dat is hun belangrijkste functie.'

De vier plannen zijn perspectieven die nader uitgewerkt moeten worden.

De Afsluitdijk is ook een monument, daar moet je zoveel mogelijk van afblijven.

'Daarom komt het zandlichaam waarop bijvoorbeeld gras komt te groeien, los te liggen van de Afsluitdijk. Zo blijft je het verschil tussen de oude en de nieuwe oplossing zien. Wat de spuisluizen betreft moet de capaciteit omhoog, want het 'tjiv-

ster' waarin de Waddenzee laag genoeg staat om IJsselmeerwater te lozen, wordt steeds kleiner. Rijkswaterstaat wil de huidige spuisluizen, aan de beide einden van de Afsluitdijk, renoveren en een nieuwe spuisluis bouwen, met een capaciteit zo groot als de oude twee tezamen, in de 'knik' halverwege de dijk. Dat is in WaddenWerken meegenomen.'

Hoe zorg je ervoor dat die kwelders ontstaan?

'Dat gebeurt vanzelf als de zee ondiep genoeg is. Maar om dat op gang te helpen gaan we zand opspuiten – dat halen we uit het IJsselmeer – en daarna kun je de groei van kwelders stimuleren door het plaatsen van schermen, zoals al aan de Friese kust gebeurt. Dat heet daar kwelderwerken – vandaar: Waddenwerken.'

Eigenlijk verbeter je zo de Afsluitdijk én de Waddenzee.

'En dat is ook het probleem. De Waddenzee valt onder Natura 2000, en dat betekent dat je er in principe niets aan mag veranderen. Kwelders aanleggen is een ingreep in dat natuurgebied. Voor de natuur is het waar-

schijnlijk een verbetering – ecologen zeggen dat er in het westelijk deel van de Waddenzee te weinig kwelders zijn – maar zuiver juridisch mag dat nu niet. De vraag is: handel je naar de letter of naar de geest van de wet?'

Bij de andere plannen speelt energie een grote rol.

'Bij ons niet, dat klopt. We hebben nooit het plan gehad op de Dijk een grote energiecentrale te zetten. Ook willen we geen rij windmolens; dan tast je het monumentkarakter aan. In ons plan is wel plaats voor een proef met een Blue Energycentrale, die energie haalt uit de wisselwerking tussen zoet en zout water.'

En nu gaat de regering kiezen...

'De vier kandidaten zijn heel verschillend. Dat maakt ze ook moeilijk vergelijkbaar. En het zijn eigenlijk nog maar schetsen, perspectieven die nader uitgewerkt moeten worden. Waar ik een beetje bang voor ben is dat er een plan van tafel valt dat, als het verder zou zijn uitgewerkt, veel beter was geworden. We moeten niet te snel kiezen. Na tachtig jaar mogen we best wat meer tijd nemen.' ●

Vier plannen

WaddenWerken (van DHV-Imares-Alle Hoesper) legt de nadruk op verbetering van de veiligheid, met een zandlichaam en kwelders aan de Waddenzee-kant. De dijkweg wordt verbreed en via bruggen over de spuisluizen gelegd.

Natuurlijk Afsluitdijk (van Natuurlijk Afsluitdijk) voorziet in een tweede dijk in het IJsselmeer. Het ingesloten meer is geschikt voor recreatie en (door er water in te pompen, en later weg te laten stromen), de opslag van energie.

Watermachine (van ADz1) combineert het idee van een 'valmeer' met zonnepanelen op de dijk. De Afsluitdijk wordt niet verhoogd; eventueel zout water dat over de dijk slaat komt in dit meer terecht.

Monument in Balans (van Oranjewoud-GDA-Noordpeil-CE Delft) behelst een 'stormschild' boven op de dijk. De weg wordt onder de sluisen door geleid. ●